

**Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової
адміністрації Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка**

Кафедра мистецьких дисциплін та методик їх навчання

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-педагогічної
роботи Марія БОДНАР
«01» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАРОДНИЙ КОСТЮМ ТА СЦЕНІЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТАНЦЮ

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)

освітньо-професійна програма Середня освіта (Музичне мистецтво).

Хореографія

Кременець 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Народний костюм та сценічне оформлення танцю» для здобувачів вищої освіти з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво). Кременець, 2024. 13 с.

Розробник:

Ратинська Інна Василівна – завідувач кафедри мистецьких дисциплін та методик їх навчання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, кандидат педагогічних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри мистецьких дисциплін та методик їх навчання. Протокол № 1 від 01 серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Інна РАТИНСЬКА

ВСТУП

1. Опис освітнього компоненту

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо–професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 4 ECTS	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)		
Змістових модулів – 4	Освітньо-професійна програма Середня освіта (Музичне мистецтво). Хореографія	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи – 6	Освітній рівень: другий (магістерський)	Лекції	
		20 год.	4 год.
		Практичні	
		28 год.	6 год.
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
		72	110
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 40 % / 60 %

для заочної форми навчання – 8,3 % / 91,7 %

Мета та завдання вивчення дисципліни

Основною **метою** дисципліни «Народний костюм та сценічне оформлення танцю» є ознайомлення здобувачів з основними типами та різновидами складових елементів традиційного українського народного костюму; вивчення особливостей народних костюмів мешканців різних регіонів України; отримання професійно-зорієнтованих знань з історії виникнення та розвитку народного костюму, правил оформлення сценічного майданчику для застосування їх на практиці при постановці хореографічного твору; вивчення основних типів та різновидів складових елементів традиційного народного костюму окремих країн і народів.

Завдання вивчення освітнього компоненту «Народний костюм та сценічне оформлення танцю»:

- Ознайомитись з історією виникнення народних костюмів у світі та в Україні.
- Сформувати знання про особливості українського народного костюму відповідно до хореографічного регіону.
- Сформувати знання про особливості народних костюмів різних країн світу.
- Здобути знання про поняття «сценічний костюм».
- Оволодіти знаннями у сфері сценографічного мистецтва (використання реквізиту, освітлення хореографічного твору).
- Сформувати навички та уміння розробки костюмів, реквізиту, сценічного оформлення танцю.

Дисципліна «Народний костюм та сценічне оформлення танцю» спрямована на формування у здобувачів таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5 Здатність генерувати нові ідеї (креативність), творчо самовиражатися, поважати українську національну культуру та приймати обґрунтовані рішення; усвідомлювати значення національно-культурної самоідентичності.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК):

ФК10 Здатність до культуровідповідного, поглибленого розуміння змісту музичних образів і втілення їх у досконалій музично-виконавській формі.

ФК16 Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу, відповідально діяти з високим ступенем автономії.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 3 Розуміє значущість культури і мистецтва для виховання і розвитку особистості учня, керується у своїй діяльності цінностями світової і національної музичної культури, принципами полікультурної толерантності, діалогу і співробітництва.

Програма освітнього компоненту

Змістовий модуль 1. Народно-сценічний костюм і національна культура народу. Вплив костюму на стилістичні особливості народної хореографії.

Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу «Народно-сценічний костюм у видовищних заходах і хореографічних постановках» (2 год.)

Тема 2. Створення сценічного костюма на основі національного (2 год.)

Змістовий модуль 2. Особливості українського народно-сценічного костюму, його регіональні особливості. Характер танцювальної культури – лексика рухів, композиція танцю, музичне оформлення.

Тема 3. Художні та стилістичні особливості народно-сценічного костюму та хореографічної культури Центрального регіону України, Слобожанщини (2 год.)

Тема 4. Художні та стилістичні особливості народно-сценічного костюму та хореографічної культури Поділля, Полісся (2 год.)

Тема 5. Художні та стилістичні особливості народно-сценічного костюму та хореографічної культури Карпатського регіону України (2 год.)

Тема 6. Художні та стилістичні особливості народно-сценічного костюму та хореографічної культури Південного регіону України (2 год.)

Змістовий модуль 3. Вплив сусідніх держав та їхніх культур на становлення народної творчості українців. Особливі характерні риси народно-сценічного одягу та хореографічного мистецтва народів Східної та Західної Європи.

Тема 7. Національний народно-сценічний костюм народів Балтії, Польщі, Болгарії, Італії, Іспанії (2 год.)

Тема 8. Національний народно-сценічний костюм народів Словаччини, Угорщини, Румунії, Молдови, Грузії (2 год.)

Змістовий модуль 4. Сценічне оформлення хореографічних вистав.

Тема 9. Устаткування сучасної сцени. Декорації. Світло. Колір (2 год.)

Тема 10. Етапи роботи над сценічним оформленням хореографічної постановки (2 год.)

Структура освітнього компоненту

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Народно-сценічний костюм і національна культура народу. Вплив костюму на стилістичні особливості народної хореографії.												
Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу «Народно-сценічний костюм у видовищних заходах і хореографічних постановках».	11	2	2			7	12	0,5	0,5			11
Тема 2. Створення сценічного костюма на основі національного	13	2	4			7	12	0,5	0,5			11
Усього годин	24	4	6			14	24	1	1			22
Змістовий модуль 2. Особливості українського народно-сценічного костюму, його регіональні особливості. Характер танцювальної культури – лексика рухів, композиція танцю, музичне оформлення.												
Тема 3. Художні та стилістичні особливості народно-сценічного костюму та хореографічної культури Центрального регіону України, Слобожанщини	11	2	2			7	11,75	0,25	0,5			11
Тема 4. Художні та стилістичні особливості народно-сценічного костюму та хореографічної культури Поділля, Полісся	11	2	2			7	11,75	0,25	0,5			11
Тема 5. Художні та стилістичні особливості народно-	11	2	2			7	11,75	0,25	0,5			11

сценічного костюму та хореографічної культури Карпатського регіону України												
Тема 6. Художні та стилістичні особливості народно-сценічного костюму та хореографічної культури Південного регіону України	11	2	2			7	11,75	0,25	0,5			11
Усього годин	44	8	8			28	47	1	2			44
Змістовий модуль 3. Вплив сусідніх держав та їхніх культур на становлення народної творчості українців. Особливі характерні риси народно-сценічного одягу та хореографічного мистецтва народів Східної та Західної Європи.												
Тема 7. Національний народно-сценічний костюм народів Балтії, Польщі, Болгарії, Італії, Іспанії	14	2	4			8	12,5	0,5	1			11
Тема 8. Національний народно-сценічний костюм народів Словаччини, Угорщини, Румунії, Молдови, Грузії	12	2	2			8	12,5	0,5	1			11
Усього годин	26	4	6			16	25	1	2			22
Змістовий модуль 4. Сценічне оформлення хореографічних вистав.												
Тема 9. Устаткування сучасної сцени. Декорації. Світло. Колір	13	2	4			7	12	0,5	0,5			11
Тема 10. Етапи роботи над сценічним оформленням хореографічної постановки	13	2	4			7	12	0,5	0,5			11
Усього годин	26	4	8			14	24	1	1			22
Загальна кількість годин	120	20	28			72	120	4	6			110

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Вступ. Предмет і завдання курсу «Народно-сценічний костюм у видовищних заходах і хореографічних постановках»	2	0,5
2	Створення сценічного костюма на основі національного	4	0,5
3	Художні та стилістичні особливості народно-сценічного костюму та хореографічної культури Центрального регіону України, Слобожанщини	2	0,5
4	Художні та стилістичні особливості народно-сценічного костюму та хореографічної культури Поділля, Полісся	2	0,5
5	Художні та стилістичні особливості народно-сценічного костюму та хореографічної культури Карпатського регіону України	2	0,5
6	Художні та стилістичні особливості народно-сценічного костюму та хореографічної культури Південного регіону України	2	0,5
7	Національний народно-сценічний костюм народів Балтії, Польщі, Болгарії, Італії, Іспанії	4	1
8	Національний народно-сценічний костюм народів Словаччини, Угорщини, Румунії, Молдови, Грузії	2	1
9	Устаткування сучасної сцени. Декорації. Світло. Колір	4	0,5
10	Етапи роботи над сценічним оформленням хореографічної постановки	4	0,5
Усього:		28	6

Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
	Функції, класифікація та етнографічні ознаки народного костюму	2	5
	Художні особливості українського костюму	2	5
	Основні різновиди компонентів українського вбрання	4	6
	Народний костюм Полісся та Волині	4	6
	Народний костюм Галичини, Буковини, Покуття	4	6
	Народний костюм Бойківщини, Закарпаття, Лемківщини	4	6
	Народний костюм Наддніпрянщини	4	6
	Народний костюм Слобожанщини	4	5
	Народний костюм Поділля	4	5
	Польський народний костюм	4	5
	Угорський народний костюм	4	5

	Молдавський народний костюм	4	5
	Іспанський народний костюм	4	5
	Циганський народний костюм	2	5
	Грузинський національний костюм	2	5
	Народний костюм різних країн XIX ст.	4	5
	Сценографія та її роль в комплексі виразних засобів хореографічної вистави	4	5
	Основні етапи розвитку театральної сцени та її обладнання	2	5
	Обладнання та термінологія сучасної театральної сцени	2	5
	Основні правила сценічного оформлення хореографічного твору	4	5
	Танцювальний костюм: загальна характеристика та історичний розвиток	4	5
Усього		72	110

Орієнтовна тематика ІНДЗ

1. Стилiстичнi особливостi народно-сценiчного костюму Пiвнoчi України – Полiсся, Подiлля, Опiлля
2. Стилiстичнi особливостi народно-сценiчного костюму Захiднoї України – Лемкiвщина, Бойкiвщина, Гуцульщина, Закарпаття
3. Одяг народiв Балтiї: Литва, Латвiя, Естонiя
4. Стилiстичнi особливостi народно-сценiчного костюму Центральнoї та Пiвденнoї України – Надднiпрянина, Буковина
5. Стилiстичнi особливостi народно-сценiчного костюму Схiднoї України – Слобожанщина
6. Функцiї, класифiкацiя та етнографiчнi ознаки народного костюму
7. Сценiчнi спецеефекти та їх використання в хореографiчних постановках (декорацiї, бутафорiї та реквiзит)
8. Загальнi принципи етнографiчного районування України
9. Обладнання та термiнологiя сучаснoї театральнoї сцени
10. Особливостi народного костюма молдаван та румунiв
11. Основнi мотиви українськoї вишивки
12. Устаткування сучаснoї сцени. Декорацiї. Свiтло. Колiр
13. Одяг народiв Захiднoї Європи: Італiя, Іспанiя
14. Костюм i танцювальна культура народу
15. Вплив костюма на стилiстичнi особливостi народнoї хореографiї
16. Правила виготовлення ескiзу танцювального костюму та ескiзу оформлення танцювальної площадки
17. Одяг народiв Схiднoї Європи: Польща, Угорщина, Болгарiя
18. Народне вбрання країн Пiвнiчної та Латинськoї Америки

Методи навчання:

словесні – розповідь-пояснення, бесіда, лекція, семінари-дискусії;
індуктивні та дедуктивні методи;

наочні методи – ілюстрація, демонстрація.

Форми контролю: індивідуальні проектні роботи, мультимедійні презентації, залік.

Формат курсу – лекційні та практичні заняття, індивідуальні консультації.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ**A (100-90 балів) – відмінно:**

– заслуговує здобувач, який на високому рівні засвоїв лекційний матеріал, послуговується додатковою інформацією, вміє аналізувати і синтезувати навчальний матеріал, робить висновки та узагальнення;

- бере активну участь у практичних заняттях, проявляє ініціативу.

В (89-82 бали) – добре:

- заслуговує здобувач, який успішно засвоїв лекційний матеріал, послуговується додатковою інформацією, вміє аналізувати і синтезувати навчальний матеріал, робить висновки та узагальнення.

С (81-75 балів) – добре:

- заслуговує здобувач, який на доброму рівні засвоїв лекційний матеріал, послуговується додатковою інформацією, у загальному вміє робити висновки, але не проникає в глибину даного питання.

Д (74-67 балів) – задовільно:

- заслуговує здобувач, який на середньому рівні засвоїв лекційний матеріал, не послуговується додатковою інформацією;
- вміє зробити висновки, але поверхово орієнтується у вивченому матеріалі.

Е (66-60 балів) – задовільно:

- заслуговує здобувач, який на низькому рівні засвоїв лекційний матеріал, не користується додатковою інформацією, поверхово і не конкретно аналізує мистецькі процеси, не робить узагальнень, не бачить аналогій, йому важко зробити висновки.

FX (59-35 балів) – незадовільно:

- заслуговує здобувач, який дуже поверхово засвоїв лекційний матеріал, володіє найелементарнішими поняттями, не може зробити висновків, не виконує завдань для самостійного опрацювання.

Х (34-0 балів) – незадовільно:

- заслуговує здобувач, який зовсім не засвоїв лекційного матеріалу і не проявляє інтересу до вивчення даного предмету.

Рекомендована література

Базова

1. Василенко І. С. Український танець : посіб. для хореогр. відділень. Запоріжжя : ЗДУ, 2018. 256 с.
2. Енська О. Ю. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
3. Коваленко Т. В. Український народний костюм у побуті та на сцені : монографія. Київ : Либідь, 2019. 220 с.
4. Куценко С. В. Формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії засобами народно-сценічного танцю : монографія. Умань : УДПУ ім. П. Тичини, 2015. 200 с.
5. Максименко В. І. Формування художньо-творчого досвіду майбутніх викладачів хореографії у процесі фахової підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ : Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, 2024. 20 с.
6. Плахотнюк О. А. Хореографічне мистецтво в Україні та світі: традиції та тенденції розвитку : наук.-попул. вид. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2024. 234 с.
7. Повалій Т. Л. Теорія та методика викладання українського народного танцю : навч. посіб. Суми : СПДФО Повалій К. В., 2015. 250 с.
8. Рогальський А. Л. Виховання патріотизму через призму хореографічного мистецтва в постановці «Козачі літа» : магістр. робота. Київ : Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец., 2023. 120 с.
9. Скакун О. П. Методика викладання народного танцю : навч. посіб. Харків : ХДАК, 2018. 150 с.
10. Сокіл Л. М. Розвиток народної хореографічної сценографії в закладах позашкільної освіти України (кінець XX – початок XXI ст.) : дис. ... канд. пед. наук. – Полтава : Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2024. 197 с.
11. Чернишова А. М. Український народний танець як вид мистецтва хореографії : навч. посіб. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 180 с.
12. Шевчук А. С. Дитяча хореографія : навч.-метод. посіб. 3-тє вид. Тернопіль : Мандрівець, 2016. 288 с.

Додаткова

1. Білан Т. Роль народного костюма у створенні хореографічного образу / Т. Білан, О. Петрів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 73, т. 1. С. 69–73.
2. Райденко О. П. Костюм та його значення в розкритті образів хореографічного твору Полісся та Волині. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання*. 2017. Вип. 2 (10). С. 48–56.

3. Степанюк І. В. Народне хореографічне мистецтво Волині. *Історична Волинь*. 2020. № 15. С. 112–120.
4. Сапего Я. Аналіз танцювальних традицій в українській хореографії. *Актуальні проблеми гуманітарних наук*. 2024. № 82, ч. 2. С. 176–182.
5. Філімонова Т. В. Хоровод – символ єдності минулих та сучасних поколінь у хореографічних традиціях українців. *Хореографічна культура : мист. виміри* : зб. статей. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2021. С. 45–56.
6. Лавриненко В. А. Естетика української хореографії як засіб формування національної свідомості особистості. *Гілея: науковий вісник*. 2017. № 121. С. 202–206.

Інтернет-ресурси

1. Костюм та сценічне оформлення танцю [Електронний ресурс] : навч. матеріали. – Режим доступу: <https://repository.ac.kharkov.ua/items/4f24348b-e83d-45e9-aeb0-14a21c6873ed>.
2. Народний костюм та сценічне оформлення танцю [Електронний ресурс] : курс. – Режим доступу: <https://kultart.lnu.edu.ua/course/narodnyj-kostyum-ta-stsenichne-oformlennya-tantsyu>.
3. Хореографічне мистецтво в Україні та світі: традиції та тенденції розвитку [Електронний ресурс] : наук. вид. – Режим доступу: <https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/nauk.-vyd.-KHoreohrafichne-m-vo-v-Ukr.-ta-sviti-tradytsii-ta-tendantsii-rozv.pdf>.